

Sygn. akt II CSK 100/20

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk

w sprawie z powództwa M. A.
przeciwko P. W.
o zapłatę kwoty 112 940,88 zł,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 19 lutego 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 24 września 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania wobec wykazania przez skarżącego, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ustawodawca zmierza w ten sposób do zagwarantowania, że skarga kasacyjna (nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń) będzie pełnić przypisanie jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie, pełniąc funkcję kolejnego środka zaskarżenia służącego kontroli wydanego orzeczenia do sądu kolejnej, wyższej instancji.

W skardze kasacyjnej wniesionej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 24 września 2019 r. pozwany P. W. oparł wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wyróżniona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zachodzi wtedy, gdy zasadność zarzutów podniesionych w skardze kasacyjnej wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji w skardze kasacyjnej, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu

określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym. Tych elementów nie można przypisać przedstawionemu przez skarżącego uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej. Powołując się na oczywistą zasadność naruszenia przez Sąd drugiej instancji art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze skarżący trafnie konstatuje, że z przepisu tego wynika, iż ciężar dowodu braku winy w nieterminowanym złożeniu wniosku o ogłoszenie upadłości spoczywał na członku zarządu, czyli na pozwanym. W żaden sposób w tej części skargi kasacyjnej nie wyjaśnia, jakie podjął działania zmierzające do wykazania ekskulpacji i jakie - w jego ocenie - oczywiste uchybienia w tym względzie popełnił Sąd drugiej instancji. Nie można uznać za oczywiście uzasadnione go zarzutu naruszenia wskazanych w skardze kasacyjnej przepisów prawa materialnego z tej przyczyny, że nie zachodziła - zdaniem skarżącego - podstawa do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości, gdyż Fundacja, w której zarządzie był pozwany, miała tylko jednego wierzyciela. W takiej sytuacji, zgodnie ze stanowiskiem wyrażonym w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1993 r., III CZP 61/93 (OSNC 1994, nr 1, poz. 7), z uwagi na cel i instytucję upadłości nie zachodziłaby podstawa do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości podmiotu podlegającego przepisom ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze bez względu na wysokość jego zadłużenia i sytuację ekonomiczną. Jednakże podstawą oceny zasadności zarzutów naruszenia prawa materialnego podniesionych w skardze kasacyjnej są zawsze ustalenia faktyczne stanowiące podstawę zaskarżonego wyroku, którymi związany jest Sąd Najwyższy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Z ustaleń tych nie wynika, aby Fundacja, w której zarządzie był pozwany, w chwili gdy ziściły się przesłanki ekonomiczne do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości miała tylko jednego wierzyciela. Zarzut opiera się więc tylko na twierdzeniu pozwanego zawartym w skardze kasacyjnej, że Fundacja miała tylko jednego wierzyciela, co nie znajduje potwierdzenia w ustaleniach faktycznych Sądu drugiej instancji. Okoliczności tej pozwany nie podniósł nawet w apelacji od niekorzystnego dla niego rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji. W skardze kasacyjnej nie zawarto także odpowiednich zarzutów procesowych odnoszących się do tej okoliczności, np. przez pominięcie zgromadzonego materiału dowodowego dotyczącego tej kwestii. Natomiast w odpowiedzi na skargę kasacyjną strona powodowa wskazuje

na znajdujące się w aktach sprawy dowody przeczące twierdzeniu pozwanego. Nie oceniając tych dowodów, co nie jest objęte kognicją Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym, nie sposób uznać, aby w tym zakresie doszło do nierozpoznania istoty sprawy, z czym pozwany powiązał zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. przez Sąd drugiej instancji. Sąd ten bowiem odniósł się stanowczo do istnienia przesłanek do zgłoszenia wniosku o upadłość Fundacji, co oznacza założenie, iż Fundacja nie miała tylko jednego wierzyciela.

Za skuteczną podstawę dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) nie można uznać twierdzenia skarżącego wskazującego na wadliwość w zakresie ustalenia wysokości szkody, chociaż w toku postępowania zostały przez niego przedłożone stosowne dowody. W piśmiennictwie i częściowo w orzecznictwie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2007 r., V CSK 55/07, nie publ. oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2011 r., III CZP 129/10, nie publ.) prezentowany jest też pogląd, zgodny ze stanowiskiem skarżącego, że pozwany na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze może kwestionować, iż wysokość szkody poniesionej przez wierzyciela nie odpowiada wartości wykazanej prawomocnymi orzeczeniami zasądzającymi wierzytelność od podmiotu, co do którego nie zgłoszono w terminie wniosku o ogłoszenie upadłości. W orzecznictwie - zwłaszcza dotyczącym art. 299 k.s.h. - wyrażane jest także stanowisko przeciwne o związaniu sądu rozpoznającego powództwo odszkodowawcze przeciwko członkowi zarządu na podstawie art. 365 § 1 k.p.c. prawomocnym orzeczeniem zapadłym przeciwko takiemu podmiotowi o istnieniu wobec niego wierzytelności oraz jej wysokości (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 listopada 2008 r., III CZP 94/08, OSNC 2009, nr 10, poz. 135, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2011 r., OSNC 2011, nr 10, poz. 110, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2007 r., III CSK 227/06, Glosa 2007, nr 4, poz. 8 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2012 r., II CSK 181/12, nie publ.). Stanowisko, które zajął Sąd drugiej instancji we wskazanej wyżej kwestii - zgodne z jednym z nurtów wykładni występującym w orzecznictwie i piśmiennictwie prawniczym - nie może więc być *prima facie* uznane za oczywiście błędne. Z tego też względu nie można uznać, aby skarga

kasacyjna była oczywiście uzasadniona. Jakkolwiek *a priori* nie można więc wykluczyć bezzasadności zarzutu pozwanego odnoszącego się do wadliwego ustalenia wysokości szkody poniesionej przez powoda, to nie znalazło ono swojego odzwierciedlenia we właściwie podniesionym w skardze kasacyjnej zarzucie naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów postępowania. Brak koherencji między wnioskiem o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania a właściwym zarzutem nie pozwala na uznanie także z tej przyczyny, iż wniesiona skarga kasacyjna jest także w tym zakresie oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). W ramach zarzutów naruszenia przepisów postępowania skarżący powołał jedynie art. 386 § 4 k.p.c. podpierając go stwierdzeniem, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy, a tym samym Sąd Apelacyjny powinien był wydać wyrok kasacyjny i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Nie można przyjąć, aby dochodziło do nierozpoznania sprawy wówczas, gdy sąd rozważył istnienie określonej przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego, w tym przypadku ustalenie istnienia i wysokości szkody poniesionej przez powoda, ale dokonane w tym przedmiocie ustalenia i oceny prawne były sprzeczne ze stanowiskiem prawnym strony skarżącej, tj. co do niezwiązania sądu prawomocnymi nakazami zapłaty wydanymi przeciwko Fundacji, w której zarządzie był pozwany. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się też jednolicie, że samodzielnie podniesiony zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c., bez powiązania go z innymi przepisami dotyczącymi postępowania przed sądem drugiej instancji jest pozbawiony merytorycznej treści nie może stanowić skutecznej podstawy kasacyjnej (por. wyroki z dnia 28 października 2005 r., II CK 37/05, z dnia 6 lutego 2015 r., II CSK 317/14, z dnia 14 marca 2019 r., IV CSK 1/18). Co najwyżej może być uzasadniony wtedy, gdy sąd drugiej instancji mimo stwierdzenia nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji przepisu tego nie zastosuje i nie uchyli wyroku sądu pierwszej instancji zaskarżonego apelacją. Taka sytuacja nie zaistniała jednak w sprawie, gdyż Sąd Apelacyjny nie stwierdził, aby Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

W sprawie nie zachodzi również nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy bierze pod rozwagę - w granicach zaskarżenia - z urzędu (art. 398¹³ § 1 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). W przedmiocie kosztów postępowania kasacyjnego - na stosowny wniosek zawarty w odpowiedzi na skargę kasacyjną - orzeczono na podstawie art. 98 w zw. z art. 108 § 1, 391 § 1 i 398²¹ k.p.c. oraz przepisów § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 i § 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2005 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.).